

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.006.04.2021

Janusz Tyburski
Wójt Gminy Rypin
ul. Lipnowska 4
87-500 Rypin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/064 Realizacja dochodów z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych przez gminy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Rypin ¹ , ul. Lipnowska 4, 87-500 Rypin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Tyburski, Wójt Gminy Rypin, od 5 grudnia 2010 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Ustalanie i pobór podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych2. Dochodzenie zaległości z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych3. Udzielanie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (I kwartał) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały wpływ na kontrolowaną działalność ³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Robert Elwertowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/50/2021 z 7 kwietnia 2021 roku2. Mirosław Wiśniewski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/49/2021 z 7 kwietnia 2021 roku

(akta kontroli str. 1-6)

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁵

OCENA OGÓLNA

W strukturze Urzędu wyodrębniono komórkę organizacyjną i wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację zadań związanych z uzyskiwaniem dochodów z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych, które posiadały odpowiednią wiedzę i doświadczenie. Pracownicy Urzędu prawidłowo weryfikowali terminowość złożenia informacji lub deklaracji podatku od nieruchomości⁶ oraz od środków transportowych⁷. Urząd podejmował stosowne działania celem dochodzenia należności wobec podmiotów zalegających z terminowym regulowaniem podatków⁸. NIK pozytywnie ocenia prowadzenie z urzędu

¹ Dalej: „Urząd” lub „Gmina”.

² Dalej: „Wójt Gminy”.

³ Zakończenie czynności kontrolnych: 3 czerwca 2021 r.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Badaniu poddano 40 informacji oraz 30 deklaracji na podatek od nieruchomości.

⁷ Badaniu poddano 25 deklaracji na podatek od środków transportowych.

⁸ Analizie poddano 50 zaległości podatkowych i upomnień wystawionych przez Urząd oraz 79 zaległości podatkowych zakończonych wystawieniem 42 tytułów wykonawczych.

postępowań dotyczących umorzenia zaległości podatkowych⁹ oraz postępowań w sprawach o odroczenie terminu płatności lub rozłożenia podatku/zaległości na raty¹⁰.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- nieudostępnienia na stronie BIP informacji o sposobie przyjmowania i załatwiania spraw dotyczących uzyskania interpretacji przepisów prawa podatkowego w indywidualnej sprawie;
- niewydaniu przez Urząd zaświadczeń o pomocy *de minimis*, we wszystkich 16 badanych sprawach, w których udzielono ulg podatkowych w zakresie podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych stanowiących pomoc *de minimis*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Ustalanie i pobór podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą dochody własne Gminy wynosiły: 12 267,0 tys. zł w 2019 r., co stanowiło 31,2% dochodów ogółem; 13 177,0 tys. zł w 2020 r., tj. 30,3 % dochodów ogółem; 3 390,8 tys. zł w 2021 (I kw.) tj. 27,8% dochodów ogółem. Według stanu na koniec 2019 i 2020 roku oraz na 31 marca 2021 r. liczba podatników na terenie Gminy zobowiązana do uiszczenia podatku od nieruchomości wynosiła odpowiednio: 2 382, 2 428 i 2 444 oraz 42, 44, 43 w przypadku podatku od środków transportowych. Zrealizowane dochody z tytułu podatku od nieruchomości oraz od środków transportowych stanowiły odpowiednio: 94,4% dochodów własnych Gminy w 2019 r. oraz 93,7% w 2020 r.

(akta kontroli str. 194, 195)

Struktura organizacyjna Urzędu umożliwiała właściwą realizację zadań związanych z uzyskiwaniem dochodów z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym¹¹ Urzędu zadania te zostały powierzone Referatowi Finansowemu, a osoby wyznaczone do ich realizacji posiadały odpowiednią wiedzę i doświadczenie pozwalające na prawidłowe wykonywanie powierzonych obowiązków.

(akta kontroli str. 139-142)

W opracowanych przez pracowników Urzędu projektach uchwał stawki podatku od nieruchomości oraz od środków transportowych na lata 2019-2021 uwzględniały wszystkie przedmioty opodatkowania oraz kategorie wskazane w art. 5 ust. 1 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych¹² oraz nie przekraczały dopuszczalnych stawek maksymalnych. Uchwały nie wprowadzały niedozwolonego różnicowania stawek podatku i nieuprawnionych zwolnień.

(akta kontroli str. 167-193)

W Urzędzie prowadzona była ewidencja podatkowa nieruchomości w systemie informatycznym. Analiza 10 działek ewidencyjnych wykazała, że ewidencja

⁹ Badaniu poddano dziewięć spraw w których podjęto decyzje o umorzeniu z urzędu zaległości podatkowych z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych.

¹⁰ Badaniu poddano 13 postępowań w sprawach o odroczenie terminu płatności lub rozłożenia podatku na raty oraz w postępowaniach w sprawach o odroczenie lub rozłożenie na raty zaległości podatkowych.

¹¹ Zatwierdzonym 10 stycznia 2005 r., dalej: „Regulamin organizacyjny”.

¹² Dz. U. z 2019 r., poz. 1170, ze zm.

umożliwiła ustalenie czy złożono informację o nieruchomościach i obiektach budowlanych lub deklarację na podatek od nieruchomości oraz czy ustalono i pobrano podatek w odniesieniu do danej działki.

(akta kontroli str. 9, 122-138)

W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy oddano do użytkowania nowych budynków: 12 w 2019 r.; 37 w 2020 r.; 15 w 2021. Analiza 40 informacji na podatek od nieruchomości, wykazała m.in. że:

- we wszystkich przypadkach dokonywano porównania danych wynikających z ewidencji gruntów z danymi pozyskanymi od Starosty rypińskiego¹³ (zawiadomienia o zmianach), Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego (pozwolenia na użytkowanie) oraz Geoportalu¹⁴;
- ewidencja prowadzona była na bieżąco, a podatnikom ustalono należny podatek.

(akta kontroli str. 268, 272-316)

W Urzędzie weryfikowano terminowość złożenia informacji/deklaracji. Szczegółowe badanie 40 informacji i 30 deklaracji na podatek od nieruchomości wykazało, że:

- wszystkie (30) deklaracje od osób prawnych i podmiotów nieposiadających osobowości prawnej zostały złożone w wymaganych terminach;
- 36 osób fizycznych – właścicieli nieruchomości (tj. 90% badanej próby), pomimo obowiązku nie przedłożyło informacji o nieruchomościach i obiektach budowlanych, sporządzonej na formularzu według ustalonego wzoru, w terminie 14 dni od dnia wystąpienia okoliczności uzasadniających powstanie albo wygaśnięcie obowiązku podatkowego. We wszystkich ww. przypadkach Urząd skierował wezwania do ich złożenia.

(akta kontroli str. 244-267)

W Urzędzie dokonywano czynności sprawdzających poprawność danych zawartych w informacjach/deklaracjach składanych przez podatników. Analiza 25 decyzji podatkowych wykazała m.in., że:

- we wszystkich przypadkach dane z informacji były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji gruntów, z danymi pozyskanymi od Starosty (zawiadomienia o zmianach) lub Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego (pozwolenia na użytkowanie);
- zastosowane stawki podatku były zgodne ze stawkami uchwalonymi na dany rok przez radę gminy;
- we wszystkich przypadkach informacje/deklaracje zostały sprawdzone pod względem rachunkowym i merytorycznym;
- decyzje zostały wysłane do wszystkich współwłaścicieli i doręczone w sposób umożliwiający zapłatę podatku od nieruchomości w ustawowych terminach.

(akta kontroli str. 269-271)

W Urzędzie prowadzona była baza podatkowa pojazdów podlegających opodatkowaniu podatkiem od środków transportowych. W latach 2019-2021 (I kw.) na terenie gminy, objętych podatkiem transportowym, zarejestrowanych zostało 67 pojazdów, 42 pojazdy zostały sprzedane, 22 czasowo wyłączono z ruchu, a dwa

¹³ Dalej: „Starosta”.

¹⁴ <https://rypin.geoportal2.pl/map/www/mapa.php?CFGF=wms&mylayers=+granice+OSM+> (stan na: 3 czerwca 2021 r.).

pojazdy zezłomowano. Badanie 15 informacji przekazywanych przez Starostę dotyczących zarejestrowanych i wyrejestrowanych pojazdów wykazało, że baza aktualizowana była na bieżąco. Nie wystąpiły przypadki pojazdów, które nie zostały opodatkowane.

(akta kontroli str. 317-318)

Badanie 25 deklaracji na podatek od środków transportowych wykazało, m.in., że :

- w Urzędzie weryfikowano terminowość złożenia deklaracji na podatek od środków transportowych oraz ich zgodność z ustalonym wzorem. W siedmiu przypadkach gdzie stwierdzono, że podatnik nie złożył deklaracji pomimo takiego obowiązku, Urząd wzywał do ich złożenia;
- we wszystkich przypadkach przeprowadzono czynności sprawdzające i dokonywano porównania danych zawartych w deklaracji z danymi wynikającymi z prowadzonej w gminie ewidencji lub informacjami od Starosty;
- stawki podatku zawarte w deklaracjach były zgodne ze stawkami uchwalonymi na dany rok przez radę gminy.

(akta kontroli str. 319-367)

W okresie objętym kontrolą Urząd nie przeprowadzał kontroli u podatników zarówno w zakresie podatku od nieruchomości jak i od środków transportowych. Wójt Gminy podał, m.in., że kontroli podatkowej nie podjęto z urzędu, z uwagi na małą liczbę pracowników zajmujących się podatkiem od nieruchomości i podatkiem od środków transportowych. Pracownicy wnikliwie sprawdzali poprawność zadeklarowanych powierzchni budynków i gruntów, korzystając z zawiadomień o zakończeniu budowy obiektów budowlanych z Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Rypinie, z zawiadomień o zmianach dotyczących zmian klas gruntów oraz geoportalu. W przypadku podatku od środków transportowych pracownik opierał się na: zawiadomieniach ze Starostwa Powiatowego o pojazdach zarejestrowanych w danym miesiącu, dowodach rejestracyjnych, fakturach zakupu pojazdu oraz informacji udzielonych przez podatników.

(akta kontroli str. 9, 273-274, 320)

W okresie objętym kontrolą Wójt Gminy nie wydawał indywidualnych interpretacji dotyczących podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych. Na stronie BIP gminy nie udostępniono informacji o sposobie przyjmowania i załatwiania spraw dotyczących uzyskania interpretacji przepisów prawa podatkowego w indywidualnej sprawie¹⁵.

(akta kontroli str. 152-155)

Zagadnienia związane z ustalaniem i poborem podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych nie były przedmiotem skarg oraz informacji o nieprawidłowościach. W 2020 r. do Urzędu wpłynął jeden wniosek o udzielenie informacji publicznej dotyczący wysokości kwot podatku od nieruchomości płaconych przez firmy z branży gastronomicznej i hotelarskiej działających na terenie Gminy. Wniosek został rozpatrzony negatywnie. Nie złożono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w przedmiotowej sprawie.

(akta kontroli str. 9, 198-204)

W okresie objętym kontrolą zagadnienia związane z ustaleniem i poborem podatku od środków transportowych nie były przedmiotem kontroli zewnętrznych. W 2020 r.

¹⁵ Por. stwierdzone nieprawidłowości.

ustalanie i pobór podatku od nieruchomości było przedmiotem kontroli przeprowadzonej przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Bydgoszczy. Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość miała charakter incydentalny¹⁶ i nie wystąpiła w wytypowanych do badania próbach przez NIK.

(akta kontroli str. 144-151, 158)

Wójt Gminy podał, że nie zidentyfikowano ryzyka bezpośredniego, związanego z ustaleniem, poborem i dochodzeniem zaległości w zakresie podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych. Żadna z prowadzonych w tym obszarze kontroli nie stwierdziła nieprawidłowości, na podstawie których można byłoby zidentyfikować ryzyko w tym zakresie.

(akta kontroli str. 156-158)

W próbach objętych badaniem NIK nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości, co w odniesieniu do badanych spraw wskazuje na prawidłowy nadzór nad ustalaniem i poborem podatków od nieruchomości i od środków transportowych.

(akta kontroli str. 405)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Na stronie BIP gminy nie udostępniono informacji o sposobie przyjmowania i załatwiania spraw dotyczących uzyskania interpretacji przepisów prawa podatkowego w indywidualnej sprawie, tj. zadania wójta wynikającego z art. 14j § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa¹⁷. Stanowiło to naruszenie art. 8 ust. 3 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. d ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej¹⁸. Zgodnie z powyższymi przepisami podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2 ww. ustawy, obowiązane są do udostępniania w BIP informacji publicznych, o których mowa m.in. w art. 6 ust. 1 pkt 1-3. Z kolei art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. d ww. ustawy stanowi, że udostępnieniu podlega informacja publiczna, w szczególności o zasadach funkcjonowania podmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w tym o sposobach przyjmowania i załatwiania spraw. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, do udostępniania informacji publicznej obowiązane są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności organy władzy publicznej.

(akta kontroli str. 152-155)

Wójt Gminy wyjaśnił, że ww. nieprawidłowość wynikała z błędu pracownika, a strona BIP została poprawiona.

(akta kontroli str. 156-162)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gminy w zbadanym zakresie.

¹⁶ W przypadku jednej sprawy w 2019 r. stwierdzono, że podatnik złożył deklaracje na podatek od nieruchomości odrębnie na każde półrocze zamiast jednej rocznej deklaracji, a Urząd nie wezwał podatnika do skorygowania deklaracji.

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1325, ze zm., dalej: „Ordynacja podatkowa”.

¹⁸ Dz. U. z 2020 r., poz. 2176.

2. Dochodzenie zaległości z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych.

Opis stanu faktycznego

Według stanu na koniec 2019 r. i 2020 r. zaległości z tytułu:

- a) podatku od nieruchomości wynosiły odpowiednio: 209,1 tys. zł (203 podatników) i 253,8 tys. zł (260 podatników);
- b) podatku od środków transportowych – 33,5 tys. zł (ośmiu podatników) oraz 28,2 tys. zł (sześciu podatników).

(akta kontroli str. 196-197)

W odniesieniu do sposobu i częstotliwości dokonywania analizy terminowości wpływów z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych oraz zaległości podatkowych z ww. tytułów, Wójt Gminy podał m.in., że upomnienia dotyczące zapłaty wystawiane były po upływie terminu płatności każdej raty. Upomnienia wystawiane były w przypadku przekroczenia dziesięciokrotności kosztów upomnienia. W przypadku braku wpłaty po upływie terminu siedmiu dni od odebrania upomnienia wystawiano tytuły wykonawcze.

(akta kontroli str. 7, 9)

W Urzędzie nie prowadzono ewidencji działań informacyjnych podejmowanych wobec podmiotów zalegających z terminowym wnoszeniem podatków od nieruchomości i od środków transportowych. Wójt Gminy podał, że ww. działania polegały na przeprowadzaniu rozmów telefonicznych oraz wysyłaniu wiadomości sms.

(akta kontroli str. 158)

Liczba wystawionych upomnień z tytułu niezapłacenia podatku w terminie według stanu na koniec poszczególnych lat wynosiła: 483¹⁹ w 2019 r.; 533²⁰ w 2020 r.; 83²¹ w 2021 r. (I kw.). Analizie poddano 50 zaległości podatkowych i upomnień wystawionych przez Urząd. W powyższych sprawach:

- we wszystkich przypadkach przesyłano upomnienia z zagrożeniem wszczęcia egzekucji po upływie siedmiu dni od dnia doręczenia;
- w przypadku 29 spraw dokonano wpłat na skutek przesłanych przez Urząd upomnień na kwotę 67,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 371-390)

Badanie 79 zaległości podatkowych o łącznej wartości 26,7 tys. zł²² zakończonych wystawieniem 42 tytułów wykonawczych wykazało, m.in. że:

- we wszystkich przypadkach po bezskutecznym upływie terminu określonym w upomnieniu wystawiono tytuły wykonawcze;
- nie wystąpiły przypadki wstrzymania egzekucji z powodu niewłaściwego zastosowania wzoru tytułu wykonawczego;

¹⁹ Z czego 459 upomnień dla osób fizycznych dla następujących rodzajów podatku: od nieruchomości, od środków transportowych, leśnego i rolnego, siedem dla osób prawnych z tytułu podatku od nieruchomości oraz 17 z tytułu podatku od środków transportowych.

²⁰ Z czego 501 upomnień dla osób fizycznych dla następujących rodzajów podatku: od nieruchomości, od środków transportowych, leśnego i rolnego, 13 dla osób prawnych z tytułu podatku od nieruchomości oraz 19 z tytułu podatku od środków transportowych.

²¹ Z czego 77 upomnień dla osób fizycznych dla następujących rodzajów podatku: od nieruchomości, od środków transportowych, leśnego i rolnego, dwa dla osób prawnych z tytułu podatku od nieruchomości oraz cztery z tytułu podatku od środków transportowych.

²² Razem kwota należności głównej z kosztami upomnienia.

- niezwłocznie kierowano tytuły wykonawcze do urzędu skarbowego. Termin ten wynosił od jednego do siedmiu dni od dnia wystawienia tytułu.

(akta kontroli str. 391-404)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki przedawnienia prawa do wydania decyzji ustalającej podatek od nieruchomości oraz przedawnienia zobowiązań podatkowych z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych.

(akta kontroli str. 10)

W okresie objętym kontrolą zagadnienia związane z dochodzeniem zaległości podatku od środków transportowych nie były przedmiotem kontroli zewnętrznych. W 2020 r. dochodzenie zaległości podatku od nieruchomości było przedmiotem kontroli przeprowadzonej przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Bydgoszczy. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w tym zakresie.

(akta kontroli str. 144-151, 158)

Wyjaśnienia Wójta Gminy zostały przytoczone w akapicie drugim na str. 5 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 158)

W próbie objętej badaniem NIK nie stwierdzono nieprawidłowości, co w odniesieniu do badanych spraw wskazuje na prawidłowy nadzór nad dochodzeniem zaległości z tytułu podatków od nieruchomości i od środków transportowych.

(akta kontroli str. 405)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gminy w zbadanym zakresie.

OBSZAR

3. Udzielanie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą do Gminy złożono 57 wniosków o udzielenie ulg podatkowych z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych²³. W powyższych sprawach wydano:

- jedną decyzję (w 2019 r.) o rozłożeniu zapłaty podatku na raty na kwotę 11,7 tys. zł;
- jedną decyzję (w 2020 r.) o odroczeniu terminu płatności podatku na kwotę 48,1 tys. zł;
- jedną decyzję (w 2020 r.) o odroczeniu zapłaty zaległości podatkowej na kwotę 3,1 tys. zł;
- 10 decyzji o rozłożeniu na raty zaległości podatkowych na łączną kwotę 543,4 tys. zł;

²³ Tj. w 2019 r.: jeden wniosek o rozłożenie zapłaty podatku na raty, 12 wniosków o umorzenie zaległości podatkowych, pięć wniosków o rozłożenie na raty zaległości podatkowych; w 2020 r.: jeden wniosek o odroczenie terminu płatności podatku (na podstawie szczególnych rozwiązań wprowadzonych w związku z pandemią COVID – 19), 25 wniosków o umorzenie zaległości podatkowych, jeden wniosek o odroczenie terminu płatności zaległości podatkowych, cztery wnioski o rozłożenie na raty zaległości podatkowych; w I kwartale 2021 r.: siedem wniosków o umorzenie zaległości podatkowych, jeden wniosek o rozłożenie na raty zaległości podatkowych.

- 35 decyzji o umorzeniu w całości lub w części zaległości podatkowych na łączną kwotę 72,3 tys. zł²⁴;
- jedną decyzję (w 2020 r.) o przedłużeniu terminu płatności raty podatku na podstawie szczególnych rozwiązań wprowadzonych w związku z pandemią COVID-19;
- osiem decyzji odmownych (w całości lub w części) - siedem w 2020 r i jedną w 2021 r.

(akta kontroli str. 10, 29-30, 45-46, 115)

Wartość ulg udzielonych w odniesieniu do podatków od nieruchomości i podatków od środków transportowych stanowiła w kolejnych latach objętych badaniem następującą część wartości wszystkich udzielonych ulg podatkowych:

- w zakresie podatków odroczonych (ogółem): 2019 r. – 0%, 2020 r. – 100%, I kw. 2021 r. – 0%;
- w zakresie podatków rozłożonych na raty (ogółem): 2019 r. – 100%, 2020 r. – 100%, I kw. 2021 r. – 100%;
- w zakresie podatków umorzonych: 2019 r. – 34,4%, 2020 r. – 85,9%, I kw. 2021 r. – 81,8%.

W poszczególnych latach udzielono ulg osobom fizycznym, osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej w następujących kwotach:

- 250,8 tys. zł (24 osoby i jednostki) w 2019 r.;
- 350,1 tys. zł (32 osoby i jednostki) w 2020 r.;
- 77,7 tys. zł (osiem osób i jednostek) w 2021 r. (I kw.).

W roku 2019 najczęstsze przyczyny udzielanych ulg określane były jako „ważny interes podatnika”, natomiast w latach 2020 – 2021 (I kw.) jako „trudna sytuacja finansowa w związku z ogłoszeniem pandemii”. Poza jednym przypadkiem²⁵ (przedłużenie terminu płatności raty podatku od nieruchomości na kwotę 19,9 tys. zł) nie powoływano się na szczególne uregulowania prawne wprowadzone w związku z pandemią Covid-19.

Udzielone ulgi związane z sytuacją epidemiologiczną nie miały istotnego wpływu na budżet jednostki kontrolowanej w 2021 r.

Wskazane wyżej przypadki odmowy udzielenia ulg uzasadnione były z reguły brakiem wykazania niezależnych od podatników okoliczności powstania trudności finansowych, jak również powstaniem ich jeszcze przed pojawieniem się sytuacji epidemiologicznej, na którą powoływali się wnioskodawcy. W żadnej ze spraw nie zostało wniesione odwołanie od decyzji odmownej.

(akta kontroli str. 9, 10, 29, 30-71, 163-166)

Szczegółowym badaniem prawidłowości prowadzonych postępowań podatkowych w zakresie udzielonych ulg objęto:

- 13 postępowań w sprawach o odroczenie terminu płatności lub rozłożenia podatku na raty oraz o odroczenie lub rozłożenie na raty zaległości podatkowych²⁶;

²⁴ Kwota dotyczy zarówno decyzji wydanych na wniosek jak i 13 decyzji wydanych z urzędu.

²⁵ Art. 15q ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842 ze zm.) oraz uchwała Rady Rypin nr XVI/31/20 z 29 maja 2020 r.

²⁶ Wszystkie postępowania, w których wydano decyzje w okresie objętym badaniem.

- jedno postępowanie w sprawie o przedłużenie terminu płatności raty podatku na podstawie szczególnych rozwiązań wprowadzonych w związku z pandemią COVID-19²⁷;
- 25 postępowań w sprawach o umorzenie zaległości z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych²⁸;
- 16 postępowań, w których udzielono ulg podatkowych w zakresie podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych stanowiących pomoc *de minimis*²⁹;
- dziewięć spraw, w których podjęto decyzje o umorzeniu z urzędu zaległości podatkowych z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych³⁰.

Analiza NIK wykazała m.in., że jedynym aktem prawa miejscowego odnoszącym się do stosowania ulg w zakresie podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych obowiązującym na terenie działania jednostki kontrolowanej była Uchwała Nr XLI/234/14 Rady Gminy Rypin z 6 listopada 2014 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości. W 13 postępowaniach w sprawach o odroczenie terminu płatności lub rozłożenia podatku na raty oraz o odroczenie lub rozłożenie na raty zaległości podatkowych nie stwierdzono nieprawidłowości w odniesieniu do prowadzonych postępowań. Nie dostrzeżono również, by wymagania stawiane różnym podmiotom odbiegały od siebie, w szczególności, by żądano od podatników różnego zakresu dokumentów. Rada Gminy Rypin nie wprowadziła w badanych latach opłat prolongacyjnych.

(akta kontroli str. 9, 10, 29, 30, 31-45, 58-69)

Badanie 25 postępowań w sprawach o umorzenie zaległości z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych wykazało m.in., że podatnicy traktowani byli w sposób jednolity. Na podstawie ewidencji księgowej ustalono, że dokonywano odpisów umorzonych zaległości podatkowych po wydaniu decyzji.

(akta kontroli str.109-117)

W toku kontroli zbadano akta wszystkich dziewięciu spraw, w których podjęto decyzje o umorzeniu z urzędu zaległości podatkowych z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych w latach 2019 – 2021. Decyzje wydane były na podstawie art. 67 d § 1 Ordynacji podatkowej. W sześciu przypadkach nastąpiło to po stwierdzeniu, że zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne, a w trzech – po ustaleniu, że podatnik zmarł, nie pozostawiając żadnego majątku lub pozostawił ruchomości niepodlegające egzekucji na podstawie odrębnych przepisów albo przedmioty codziennego użytku. Nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

Na podstawie ewidencji księgowej ustalono, że dokonywano odpisów umorzonych zaległości podatkowych po wydaniu decyzji.

(akta kontroli str. 106)

²⁷ Jedyne postępowanie w którym wydano decyzję w okresie objętym badaniem.

²⁸ Próba 10 postępowań z 2019 r., 10 z 2020 r. i pięciu z 2021 r., według najwyższych kwot umorzenia (w tym decyzje odmowne w całości albo w części).

²⁹ Wszystkie sprawy, które w okresie objętym badaniem zostały zarejestrowane jako wnioski o udzielenie pomocy *de minimis*.

³⁰ 5 decyzji z 2019 r. i 4 decyzje z 2020 r.. W I kw. 2021 r. żadnej decyzji o umorzeniu zaległości z urzędu nie wydano.

W latach 2019 – 2021 Rada Gminy Rypin nie uchwałała udzielania zwolnień z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną.

(akta kontroli str. 9-10)

Informacje o: beneficjentach³¹, rodzajach, formach, wielkości i przeznaczeniu udzielonej pomocy były przekazane Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w postaci elektronicznej z wykorzystaniem formularzy zamieszczonych w aplikacji SHRIMP.

(akta kontroli str. 82-100)

Urząd podawał do publicznej wiadomości w terminie do 31 maja roku następnego informację³² obejmującą:

- wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg, odroczeń, umorzeń lub rozłożono spłatę na raty w kwocie przewyższającej łącznie 500 zł, wraz ze wskazaniem wysokości umorzonych kwot i przyczyn umorzenia;
- wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej.

(akta kontroli str. 15-28, 406-421)

Zagadnienia związane z udzielaniem ulg w spłacie zobowiązań z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych nie były przedmiotem skarg. W badanym okresie wpłynął jeden wniosek o udzielenie informacji publicznej dotyczącej podatku od nieruchomości.

(akta kontroli str. 9)

Urząd w 2020 r. podlegał przeprowadzonej przez Regionalną Izbę Obrachunkową kompleksowej kontroli gospodarki finansowej obejmującej m.in. dochody z podatków i opłat. W odniesieniu do zagadnień związanych z udzielaniem ulg z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych kontrola nie miała szczegółowego charakteru. Nie wydano żadnych zaleceń pokontrolnych w tym zakresie.

(akta kontroli str.144-150)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dziewięciu spośród 25 badanych postępowań dotyczących umorzenia zaległości z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych nie zażądano uzupełnienia ich poprzez wskazanie identyfikatora podatkowego, co stanowiło naruszenie art. 169 § 1 Ordynacji podatkowej. Zgodnie z ww. przepisem jeżeli podanie nie spełnia wymogów określonych przepisami prawa, organ

³¹ Badaniu poddano 16 spraw, w których udzielono ulg podatkowych w zakresie podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych stanowiących pomoc *de minimis*.

³² W formie zarządzenia Wójta Gminy w sprawie informacji o wykonaniu budżetu gminy publikowanym wraz z załącznikami. Załączniki obejmowały wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg i odroczeń w kwocie przewyższającej 500 zł, wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono umorzeń w kwocie przewyższającej 500 zł wraz ze wskazaniem wysokości umorzonych kwot i przyczyn umorzenia i wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono pomocy publicznej.

podatkowy wzywa wnoszącego podanie do usunięcia braków w terminie 7 dni, z pouczeniem, że niewypełnienie tego warunku spowoduje pozostawienie podania bez rozpatrzenia. Natomiast zgodnie z art. 168 § 2 Ordynacji podatkowej, podanie powinno zawierać m.in. identyfikator podatkowy, a w przypadku nierezydentów - numer i serię paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość, lub inny numer identyfikacyjny, o ile nie posiadają identyfikatora podatkowego.

(akta kontroli str. 109-117)

Wójt Gminy wyjaśnił, że we wnioskach o umorzenie podatku od nieruchomości od podatników będącymi osobami fizycznymi nie żądano NIP lub PESEL, gdyż wszystkie dane podatników są ujęte w ewidencji podatkowej.

(akta kontroli str. 121)

2. W jednej sprawie spośród 25 badanych, decyzja nie odnosiła się do całości żądań zawartych we wniosku i stanowiła tylko jego częściowe rozstrzygnięcie, co stanowiło naruszenie art. 210 § 1 pkt 5 Ordynacji podatkowej. W ww. przypadku podatnik wnosił o umorzenie kwoty 9 274,0 zł, przy czym umorzono kwotę 2 318,00 zł (tj. 1/4 żądania), co skutkowało częściowym brakiem rozstrzygnięcia.

(akta kontroli str. 47, 109-115)

Wójt Gminy wyjaśnił, że w przedmiotowej decyzji przeoczono odmowę umorzenia 3/4 zaległości wraz z uzasadnieniem.

(akta kontroli str. 121)

3. W trzech sprawach spośród 25 objętych badaniem nie zapewniono stronom czynnego udziału w postępowaniu podatkowym, wypowiedzenia się co do zebranych dowodów, materiałów i zgłoszonych żądań, ani nie wyznaczono stronom siedmiodniowego terminu do wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego, mimo że decyzje nie uwzględniały w całości żądań podatników. Stanowiło to naruszenie art. 123 § 1 i art. 200 § 1 Ordynacji podatkowej. Zgodnie z ww. przepisami organy podatkowe obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji wyznaczyć siedmiodniowy termin do wypowiedzenia się w sprawie.

(akta kontroli str. 109-117)

Wójt Gminy wyjaśnił, że ww. nieprawidłowość wynikała z panującej pandemii i ograniczonego braku możliwości osobistego stawienia się do tuł. Urzędu. Podatników informowano telefonicznie o sposobie załatwienia sprawy.

(akta kontroli str. 121)

4. We wszystkich 16 postępowaniach objętych badaniem³³, w których udzielono ulg podatkowych w zakresie podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych stanowiących pomoc *de minimis* nie sporządzono i nie wydano zaświadczeń o pomocy *de minimis*. Stanowiło to naruszenie art. 5 ust. 3 i 3c ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej³⁴. Zgodnie z ww. przepisami podmioty udzielające pomocy wydają beneficjentowi pomocy zaświadczenie stwierdzające, że udzielona *pomoc publiczna* jest pomocą *de minimis*. Zaświadczenia wydaje się z urzędu, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007

³³ Dotyczy wniosków podatników prowadzących działalność gospodarczą.

³⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 743, dalej: „ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej”.

r. w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* i pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie³⁵.

(akta kontroli str. 107-108)

Wójt Gminy wyjaśnił, że zaświadczeń nie wydawano przez przeoczenie. Ww. zaświadczenia sporządzono i wysłano do wszystkich podatników 18 maja 2021 r.³⁶ W dniach 19 i 20 maja 2021 r. potwierdzono ich odbiór.

(akta kontroli str. 121)

5. W jednej sprawie, udzielono pomocy *de minimis*, mimo braku informacji niezbędnych do jej udzielenia, dotyczących w szczególności wnioskodawcy i prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz wielkości i przeznaczenia pomocy publicznej otrzymanej w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, na pokrycie których ma być przeznaczona pomoc *de minimis*³⁷. Stanowiło to naruszenie art. 37 ust. 7 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej w zw. z art. 67b § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej.

(akta kontroli str. 107-108)

Wójt Gminy wyjaśnił, że ww. nieprawidłowość wynikała z przeoczenia.

(akta kontroli str. 121)

6. W dwóch sprawach udzielono pomocy *de minimis*, mimo braku zaświadczeń, względnie oświadczeń co do uzyskanej uprzednio pomocy *de minimis*. Stanowiło to naruszenie art. 37 ust. 7 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej w zw. art. 67b § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej. Zgodnie z ww. przepisem do czasu przekazania przez podmiot ubiegający się o pomoc zaświadczeń, oświadczeń lub informacji, o których mowa w art. 37 ust. 1 pomoc nie może być udzielona temu podmiotowi.

(akta kontroli str. 107-108)

Wójt Gminy wyjaśnił, że ww. sprawach sprawdzono w aplikacji SHRiMP, że podatnicy nie korzystali z pomocy *de minimis*. Natomiast przeoczono konieczność złożenia oświadczenia.

(akta kontroli str. 121)

NIK zauważa że korzystanie z aplikacji SHRiMP nie może zastępować obowiązku złożenia ww. dokumentów.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą prawidłowo prowadzono z urzędu postępowania dotyczące umorzenia zaległości podatkowych z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych. Odpisy umorzonych zaległości podatkowych, dokonywano na podstawie ewidencji księgowej po wydaniu decyzji. Podatnicy w sprawach prowadzonych na wniosek traktowani byli w sposób jednolity. NIK ocenia również pozytywnie przekazywanie przez Urząd rzetelnych informacji o: beneficjentach, rodzajach, formach, wielkości i przeznaczeniu udzielonej pomocy do Prezesa UOKiK. W postępowaniach prowadzonych na wniosek za nieprawidłowe NIK uznała m.in: nieządanie od podatników uzupełnienia wniosków o identyfikator podatkowy w 36% zbadanych spraw, niewydawanie podatnikom zaświadczeń

³⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 350.

³⁶ Tj. w trakcie kontroli NIK.

³⁷ Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc *de minimis* stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* (Dz. U. nr 53, poz. 311, ze zm.).

o pomocy *de minimis* we wszystkich zbadanych sprawach, udzielenie pomocy *de minimis* z naruszeniem przepisów prawa w trzech sprawach.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	<ol style="list-style-type: none">1. Żądanie od podatników uzupełnienia wniosków poprzez wskazanie identyfikatora podatkowego.2. Prawidłowe prowadzenie postępowań na wniosek i wydawanie decyzji o umorzeniu zaległości podatkowej.3. Zapewnienie podatnikom czynnego udziału w postępowaniu w sprawie ulg.4. Prawidłowe prowadzenie postępowań w zakresie udzielonych ulg podatkowych stanowiących pomoc <i>de minimis</i>.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 15 lipca 2021 r.

Kontroler
(-) Robert Elwertowski
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Wicedyrektor
(-) Adam Kończak